

Importants ex-terroristes del cercle de Bin Laden abandonen la gihad. Entre ells hi ha sobretot l'egipci Fadl, un dels fundadors de la xarxa internacional. Els experts consideren aquest canvi d'opinió una reacció tardana a l'11 de setembre.

Els desertors d'al-Qaida

Noman Benotman dirigeix un restaurant a Park Lane, prou car, de disseny minimalista, dels que són moda a Londres. A les taules s'hi asseuen homes de negocis en actitud capficada. Benotman va vestit amb una americana tirant a grisa; li para força bé.

Benotman és originari de Líbia, té 41 anys, i a la vida anterior va ser soldat de Déu. Va lluitar a l'Afganistan contra les tropes de la Unió Soviètica, i de llavors coneix Ossama Bin Laden. Benotman diu que sap com fer anar un AK-47, i que ha mirat a la cara els pilots soviètics dins els helicòpters abans de disparar-los.

Quan l'exèrcit soviètic es va retirar sense glòria de Kabul i de Kandahar, va tornar a la seua pàtria i es va convertir en un dels cabdills del Grup Islàmic Combatent Libi. Amb uns quants centenars de seguidors, pretenia enderrocar el règim de Gaddafi, que considerava corrupte i antiislàmic. Abans de l'11 de setembre de 2001, aquest ciutadà libi era un dels quadres de la creixent xarxa terrorista.

Ara seu en un restaurant londinenc amb cambrers vestits de blanc i demana, en un anglès ben britànic, un cafè i un got d'aigua.

Benotman acaba de tornar de Líbia. Hi ha anat a petició del govern de Gaddafi que, fa només una dècada, volia fer fora. Li han encomanat una feina especial: ha de convèncer membres empresonats del seu antic grup terrorista perquè signen alguna mena d'acord de pau. 25 vegades ha anat a Líbia aquests últims setze mesos, però ara, diu, ja té gairebé enllestida la declaració de reinserció a la vida normal. En aquest document, els terroristes –la majoria presos de llarga durada– es distancien de la violència i l'assassinat de civils. A més, haurà de contenir un desmentiment, car al-Qaida

havia escampat fa poc que el Grup Islàmic Combatent Libi s'havia unit a la xarxa terrorista mundial. Això no és veritat, diu Benotman, els libis ja fa temps que no volen saber res d'al-Qaida. La seua missió actual no és clandestina, al contrari: la cadena àrab al-Jazira va informar fa poc d'aquests viatges a Líbia. Que un antic mujahidí intente aconseguir la pau és un fet prou cridaner.

La suposada unitat. No tan sols a Líbia reneguen d'un temps ençà d'al-Qaida i dels seus fundadors. Set anys escassos

després dels atemptats de l'11 de setembre, i al cap de deu anys de la fundació del Front Islàmic Internacional per a la Gihad contra Jueus i Croats, que invoca ven Bin Laden i Aiman al-Dhawahiri, hi ha clevills en un bloc adés monolític.

Si al-Qaida, com afirmen els experts, s'ha d'entendre com una franquícia, amb filials a diversos països, aleshores hi ha diversos directors regionals esvalotats. Es distancien de les icones del terrorisme, dels seus fins i dels seus mitjans. Aparentment, es tracta d'afers interns, d'una disputa covada dins els diversos grups que tot just ara esclata. I sembla que no és casual que aquests fets es produeixen arran de la guerra mundial contra el terrorisme.

Al maig es van reunir experts d'Europa i d'Amèrica a Florència per analitzar la qüestió. Els fou difícil de valorar quants terroristes hi hauria disposats a combatre occident. La majoria d'experts opinaven que Ossama Bin Laden encara té influència en els diversos grups –com a padrí i financer dels camps d'entrenament i dels atemptats arreu del món i encara està disposat a matar el màxim nombre d'occidentals possible.

Hom considera segur que els líders d'al-Qaida habiten contrades abruptes i inaccessibles a la frontera entre el Pakistan i l'Afganistan. D'allà estant, Bin Laden i al-Dhawahiri envien ambaixades als seus fidels. Consideren els dissidents criatures de l'abominable occident. Sobretot, l'egipci al-Dhawahiri insisteix als seus seguidors que els renegats com Benotman, bé s'han venut a l'enemic, bé els han cagirat amb tortures. Això a banda, els serveis secrets occidentals sembla que miren de sembrar discòrdia i inseguretat entre els soldats de Déu.

A final de maig, l'influent moviment religiós Deoband de l'Índia va promulgar una *fatwà* contra el terrorisme. En una assemblea a Nova Delhi, a la qual van assistir les principals associacions islàmiques del país, tots els grups van llegir un text acordat: "El sentit i l'objectiu de l'islam és eliminar totes les formes de terrorisme i estendre la bona nova de la pau mundial. Aquells que utilitzen l'Alcorà i els ensenyaments del profeta Mahoma per a justificar el terror, tan sols escampen la mentida."

El muftí suprem dels deobandis i tres apoderats signaren aquest document.

"En el pla teològic això correspon, si fa no fa, a una sentència del Tribunal Suprem de Washington", declara l'activista Javed Anand. Els deobandis prenen el nom d'una ciutat a l'estat federal d'Uttar Pradesh, que ha inspirat combatents del món islàmic. S'hi van basar durant molts anys grups militants pakistanesos, gihadistes a l'Iraq i també els talibans. Però tot això s'ha acabat.

Antics militants que s'havien retractat de la gihad van començar a sondar els seus antics companys d'armes. Així, a final d'abril a Londres, alguns reinserits del grup islàmic Hisb ut-Tahrir, fundat a Jordània el 1953 i amb branques a vora quaranta països, van crear una fundació destinada a combatre el fonamentalisme entre els musulmans d'Europa.

Maajid Nawaz, de 31 anys, és el director d'aquesta fundació, la Quilliam Foundation. Nawaz va crear cèl·lules dorments al Pakistan i posteriorment a Dinamarca. Va estar cinc anys a la presó, on es va distanciar de l'islamisme radical. La fundació fou presentada al Museu Britànic. Nawaz va pronunciar la conferència en un elegant vestit d'executiu, i duia la barba curosament retallada: "M'he separat

de l'islamisme, perquè hi he reconegut el botxí de l'islam", afirma.

El principi de la petita rebel·lió al si d'al-Qaida es remunta al maig de l'any passat. Un bon dia va entrar un fax al diari londinenc *al-Xarq al-ausat*. L'havia enviat un dels corifeus d'al-Qaida, un home de qui Bin Laden havia estat deixeble abans de passar de Peshawar a l'Afganistan, molt abans de convertir-se en una celebritat en el món islàmic. L'home s'anomena Saïd Imam al-Xarif. És un metge, ve d'Egipte, igual que al-Dhawahiri. Al-Xarif és més conegut pel seu nom de guerra: Dr. Fadl.

Fadl, de 58 anys, va enviar el fax des de la presó. Des del 2004 compleix al Caire una pena de cadena perpètua. Ara escriu que el gihadisme és abominable, que viola les regles de l'islam i de la xària. Que és contrari a l'Alcorà matar persones tan sols per la nacionalitat, oimés quan en aquesta mena d'atemptats sovint les víctimes són "innocents, musulmans i no-musulmans". "Lluitau per la causa de Déu contra aquells que us combaten, però no en traspasseu els límits", amonesta un transformat Fadl. *L'ex-ideòleg en cap* d'al-Qaida i un dels seus fundadors no en vol saber res, ni d'al-Qaida ni de Bin Laden ni d'al-Dhawahiri: fou un xoc, una ruptura en la xarxa terrorista.

"En llegir el fax, la primera cosa que vaig pensar és que l'hi obligaven", diu Mohàmmad al-Xafei, un redactor del diari de Londres que va publicar el document de la retractació. "Fadl era el cervell, el filòsof de la gihad." Després de llegir el seu llibre vaig comprendre que sentia allò que escrivia". A la cel·la, Fadl va escriure un llibre argumentant el canvi que havia anunciat per fax.

Fadl no tan sols era el cap d'al-Qaida, sinó el mentor d'al-Dhawahiri. Ambdós són cirurgians, van estudiar plegats a la Facultat de Medicina del Caire. Al-Dhawahiri fou empresonat arran de l'assassinat del president egipci Anwar al-Sadat el 1981, entre molts més milers. Fadl va fugir al Pakistan. A Peshawar va guarir combatents ferits de l'Afganistan.

Al-Dhawahiri va complir la pena al Caire, i llavors va tornar a Peshawar, el quarter general dels islamistes. La jerarquia entre tots dos semblava clara aleshores: Fadl era el superior, car hom li atribuïa un coneixement gairebé enciclopèdic de l'Alcorà.

L'11 d'agost del 1988, Fadl i al-Dhawa-

A l'esquerra, imatge de l'atemptat de l'11 de setembre del 2001 a Nova York. A la dreta, el líder d'al-Qaida, Osama Bin Laden.

EL TEMPS

Norman Benotman va ser un dels cabdills del Grup Islàmic Combatent Llibi. Avui dia és un empresari pròsper que dirigeix un restaurant a Londres.

hiri es van trobar a Peshawar, per primera vegada, amb un jove saudita de nom Ossama Bin Laden i un palestí anomenat Abdal·là Assam. Entre tots quatre fundaren al-Qaida, "la base", la germandat de combatents contra els infidels, occident, la superpotència americana. Bin Laden tenia diners i contactes, els altres havien bastit l'estructura ideològica de la gihad.

Aviat, Fadl va escriure una mena de manual de la gihad. S'hi llegeix que la guerra santa seria l'estat natural de l'islam i "l'única possibilitat de posar fi al domini dels infidels". La retractació de Fadl de les tesis d'al-Qaida no és precisament irrellevant. Un dels fundadors declara la ideologia d'al-Qaida un error, i els atemptats de l'11 de setembre una aberració: un cop dur per a Bin Laden i al-Dhawahiri. "Fadl posa en qüestió llur autoritat teològica", diu Lawrence Wright, que descriu l'origen d'al-Qaida al llibre *L'amenaça de la torre* [publicat en català per l'Editorial Mina, del Grup 62]. "No hi ha cap cosa a l'islam -postula Fadl- per la qual el fi justifiqui els mitjans. No es poden matar cristians ni jueus, tret que ataquen activament els musulmans." Segons Wright, l'organització terrorista es troba davant del màxim risc d'escissió de la història.

La resposta d'al-Dhawahiri, de 200 planes, publicada el març d'enguany i penjada també a internet, mostra com es

pren seriosament el pamflet de Fadl. Tan sols pot imaginar-se el canvi de parer de Fadl com una feina dels serveis secrets àrabs en una acció conjunta amb la CIA, escrit sota tortura. Bé podria ser així, però també és cert que els dirigents abandonats solen emetre judicis desfavorables sobre els seus antics camarades.

"Si declares que aquestes operacions no són legals -s'adreça directament el número dos d'al-Qaida al seu antic company d'armes-, llavors això s'aplica a totes les operacions dutes a terme a Palestina" -i insisteix que ell mai no ha posat en dubte cap atemptat dels palestins contra els israelians.

Paul Cruickshank, de la Universitat de Nova York, i l'expert en terrorisme Peter Bergen van seguir la disputa interna durant sis mesos. Cruickshank creu que fou irònicament la guerra de l'Iraq que va desfernar la crítica latent a Bin Laden i al seu concepte de gihad: "Si bull ara és perquè fa temps que s'escalfa." Soldats americans xafant terra sagrada: totes les grans figures del terrorisme haurien considerat justificada la gihad a l'Iraq.

Sens dubte, al-Qaida encara és una organització perillosa i sense escrúpols, fins i tot si a l'Iraq hi ha perdut influència. Al Pakistan i a l'Afganistan, els seus principals nuclis, torna a guanyar volada. Allà al-Qaida, com ja ho feia abans en aliança amb uns reforçats talibans, comença a fer

perillar greument els governs d'Isllamabad i de Kabul. "Però a llarg termini, el debat ideològic li portarà greus destrets", preveu Peter Bergen. "Avui, sense anar més lluny, ja tenen dificultats per a trobar nous adeptes a Europa."

El canvi de percepció a Europa que volen analitzar experts com Bergen el trobem a la mesquita Tauhid, a Londres. Hi venien dos dels presumptes terroristes que pretenien causar sengles atemptats a Londres i a Glasgow i no hi recixiren. "La gent està farta que sempre s'equipare l'islam amb el terrorisme", diu Usama Hasan, de 36 anys i imam de la mesquita. Hasan fa ara l'oració del divendres amb vestit: "Sóc un musulmà que viu a occident, i cal que tothom ho veja." També ell va combatre a l'Afganistan, també ell pertanyia a un grup fonamentalista. Ara Hasan predica la renúncia a la violència i condemna el terrorisme.

"Tinc la sensació que a poc a poc les coses canvien", diu també el llibi Benotman sobre el reguitzell de desertors destacats. Abans era tan conegut en el cercle dels gihadistes que Ossama Bin Laden es feia sal i aigua per ell. Això era a l'estiu del 2000 a Kandahar, on hi havien arribat grups de molts països, al voltant de 200 persones. Benotman vivia en un alberg de Bin Laden. Els libis no esperaven gran cosa de la croada contra els EUA que aleshores s'anunciava als quatre vents a Kandahar. Temien una contraatac allà mateix, al propi país. Fins i tot el líder dels talibans, el mul·là Omar, va insistir a atacar Israel i no els Estats Units, com ho recorda Benotman. "Ja aleshores vam dir a Bin Laden que no podia obligar tots els àrabs a seguir la seua estratègia", evoca el llibi. "Respongué que hi havia en marxa una operació que ja no podia aturar, perquè els combatents eren a punt." Bin Laden es referia als atemptats de l'11 de setembre.

Després de l'atac als Estats Units, els libis van emprendre el seu camí. Alguns diaris de Líbia van publicar l'any passat la carta oberta de Benotman a al-Dhawahiri. De fa quatre anys, viu a Londres. Finalment, diu que mai no ha estat a la premsa, ni a Líbia ni enlloc. Llavors, l'home abillat elegantment, que un dia fou soldat de Déu, surt del restaurant i desapareix a l'estació de metro Green Park.

Britta Sandberg

Traducció de Guillem Soler